

4. vydání (v. 4.1)
Typografie u kaple sv. Václava a Ludmily v Jihlavě
2002

OBŘADY SVATÉ TAJINY KŘTU

PŘÍPRAVNÉ MODLITBY

*Modlitby v první den,
kdy se ženě narodilo dítě*

K Hospodinu modleme se.

Hospodi, pomiluj.

Vládce, Pane Všemohoucí, jenž hojíš všeliký neduh i všelikou ránu, ty sám zhoj tuto služebnici svou (*jméno*), která dnes porodila, a pozdvihni ji s lože, na němž odpočívá, vždyť dle slov proroka Davida — »v nepravostech jsem se počal« — poskvrnění jsme před tebou všichni. Ochraňuj tuto ženu i toto dítě její, které porodila; skryj ji pod ochranou křídel svých od dnešního dne až do posledního dne jejího, na přímluvy přecisté Bohorodice i všech svatých; neboť blahoslaven jsi až na věky věkův. Amen

K Hospodinu modleme se.

Vládce, Hospodine, Bože náš, jenž jsi se narodil z přecisté Vládkyně naší, Bohorodice a vždycky Panny Marie a jako dítě jsi se nechal v jesle uložit a jako dítě jsi byl do tohoto světa uveden; ty sám smiluj se i nad touto služebnicí svou, jež dnes porodila, i nad nemluvnětem tímto, a odpusť hříchy její úmyslné i neúmyslné; ochraňuj ji od všeho trápení ďábelského; a dítě, které porodila, zachovej od všelikého jedu, ode všeho krutého, od každého bouření protivníkov, od zlých duchů denních i nočních.

Ji pak střež pod mocnou rukou svou a dejž jí, ať brzy povstane; od poskvrnění ji očisti a bolesti zhoj, pevné zdraví duši i tělu daruj; anděly světlými a zářícími ji ohraď a zachovej od všech útoků duchů neviditelných.

Ó Pane, ochraň ji od všech neduhů a slabostí, od žárlivosti i závisti i od urknutí; smiluj se nad ní i nad dítětem dle veliké milosti své; očisti ji od tělesného poskvrnění i rozličných vnitřních trápení, kterými trpí; pozvedni ji brzy milostí svou z ponížení těla jejího k uzdravení.

Dítě z ní narozené učiň hodným, aby se poklonilo pozemskému chrámu tvému, který jsi zde připravil, aby v něm oslavováno bylo svaté jméno tvé.

Neboť tobě náleží všeliká sláva, čest a klanění, Otci i Synu i Svatému Duchu, nyní i vždycky, až na věky věkův. Amen.

Tomuto znění
českého překladu modliteb obrádů svaté Tajiny křtu
udělil své archijerejské požehnání dne 21. května 1998
Jeho Blaženstvo *Dorotej*,
arcibiskup pražský a metropolita Českých zemí a Slovenska.

Sazbu této knížky si můžete stáhnout z internetu:
www.pravoslavi.cz/download/krest.pdf

K Hospodinu modleme se.

Pane, Bože náš, jenž jsi ráčil s nebes sestoupit a narodit se ze svaté Bohorodice a vždycky Panny Marie pro spasení nás hříšných, ty znáš nemocnou přirozenost lidskou, odpusť služebnici své (*jméno*), jež dnes porodila, pro množství slitování svého; vždyť ty jsi pravil, Pane: „Plodte se a množte se, a naplňte zemi a ovládněte ji.“

Proto se i my, služebníci tvoji, modlíme a z nehněvné lidumilnosti tvé svou smělost čerpajíce, s bázní voláme ke svatému jménu království tvého: Shlédni s nebes a pohleď na nemohoucnost nás, odsouzených; odpusť této služebnici své (*jméno*) a celému domu, ve kterém se dítě narodilo, a těm, kdo se s ní stýkají a zde se nalézají, uděl jako blahý a lidumilný Bůh odpuštění. **Neboť ty jediný máš moc odpuštění hříchů, na přímluvy přesvaté Bohorodice a všech svatých tvých. Amen.**

Tyto modlitby mají konat vždy v přítomnosti rodičky (u jejího lůžka). Jen ve výjimečných případech (v krajní nouzi) se čtou před vraty chrámovými bez její přítomnosti. (Kněz je koná v epitrachilu.)

Modlitba při udělení jména křtěnci

Dítě přijímá jméno osmý** den po narození. Ten den přinesou dítě ke chrámu; (v případě připravuje-li se ke*

* Křesťané dostávají nové jméno, stávají se novým stvořením. Jméno křesťana je svaté, proto je zvykem udělovat křtěncům jména pravoslavných svatých, kteří se tím stávají jejich nebeskými ochránci (nejdůležitější povolání člověka je získávání svatosti; viz o „jediném potřebném“ Luk 10,38–42).

křtu dospělý, pak se těmito modlitbami začíná jeho přijímání mezi katechumeny, aby byl vyučován ve víře a oslovován Slovem Božím; po nich se pokračuje modlitbami »přijetí do katechumenátu«**; **stojí se před vraty chrámovými.***

Kněz: Blahoslaven Bůh náš vždycky, nyní i přistě, až na věky věkův.

Věřící: Amen.

*Následuje »začátek obvyklý«; tj.: »Trojsvatý« (Svatý Bože, svatý Silný, svatý Nesmrtelný smiluj se ... — třikrát), Sláva ..., I nyní ..., Přesvatá Trojice ..., až po Otce náš; končí ohlasem kněze: **Neboť tvé jest království, i moc i sláva, Otce i Syna i Svatého Ducha, nyní i vždycky, až na věky věkův.***

Věřící: Amen.

*Následuje **propustný tropar** dne, nebo světce chrámu (či tropar světců, jehož jméno katechumen přijímá).*

Kněz: K Hospodinu modleme se.

Věřící: Hospodi, pomiluj.

*Kněz činí **znamení Kříže na čele, ústech a prsou** dítěte (katechumena) a pronáší následující modlitbu:*

Hospodine, Bože náš, k tobě se modlíme a tebe prosíme, nechť zračí se světlo tváře tvé na tomto služebníku tvém (jméno) a nechť zračí se Kříž jednorozeného Syna tvého v srdci i myšlení jeho, aby unikl marnosti

** Není nutno přesně dodržet

* V církv. slovanštině: »oglašen«

** Poučení ohledně katechumenátu a křtu dospělých je do textu doplněno redakcí tohoto vydání trebníku; tak i dále.

s Kristovou smrtí. Může tedy znamenat spolupohřbení s Kristem. Srovn. též Jan 15,1–8; Řím 11,16 a dál.

50. Dosl.: »roucho, šat křtu«

51. Dosl.: »nového bytí«, »znovubytí« (opětovného získání života)

52. Nepomíjejícínosti; dosl.: »nerozložitelnosti«, »netlenosti«

53. Soužení (bolu, žalu, zármutku)

54. Zastaň se nás

55. Ochraňuj nás

56. Nezkušeným.

57. Dosl. mou bídností, ubohostí

58. Korunoval

59. Dosl.: rozumné síly (obdařené mysli)

60. Dosl.: »znovu bytí« (tj. nového života)

61. Nesmrtelnosti

62. Dosl.: »rozkládaného, porušovaného vášnivou žádostí«

63. Dosl.: »srostlý«

64. Věku (tohoto)

65. Blahověrný

66. Zasnoubení chraň před zpronevěrou

67. Neporušitelnou

68. Dosl.: »výmluvné«; tak i níže (dar slova udělený člověku)

24. Jalovou, neplodnou, zbytečnou, falešnou, sprostou, povrchní, prázdnou, chtivou

25. Mat 8,28–32; Mar 5,2–13; Luk 8,26–33

26. Postavil hory dle míry jejich

27. Podnebeské

28. Poroučím ti, zaklínám tě

29. Vyhledej ho, navštiv ho

30. Vyzkoušej, vyšetři

31. Tj. s ďáblem (jinak: se lstivým)

32. Dosl.: „uhnízdil“ (učinil si v jeho srdci doupě)

33. Klamu, bloudění, podvodu, zloby, lži, falše, svůdnosti

34. Zloby, lstivosti, špatnosti, zákeřnosti

35. Chtivosti, prospěchářství, nestřídmosti

36. Andělů (tj. běsů, démonů)

37. Přesněji: pompy, slávy

38. Věříš Mu? (Tak i dále: Věřím Mu jako Králi a Bohu.)

39. Uvolni ho ode všeho starého a obnov ho do života věčného.

40. Silou

41. Blahovůlí, blahosklonností

42. Životodárným

43. Přesněji: „za dobrý stav“, „za stálost“

44. Myslí se: pravoslavných církevních obcí (či eparchií)

45. Myslí se: pravoslavných křesťanů

46. Ctihodné, čestné

47. Nadpřirozené, nadpodstatné; jsoucí vždy a přede vším

48. Nepomíjejícího

49. Dosl.: „srostlým“. Viz Řím 6,5. Tj. naroubovaným, „vštípeným“ (kralický překl.), „sjednoceným“ (ekum. překl.) Podle sv. Cyri-la Jerusalemského jsme se stali účastí na křtu srostlými

světské a všem zlým nástrahám nepřitele, zachová-
vaje ustanovení tvá.

A dejž, Hospodine, aby neodlučně spočívalo na něm
svaté jméno tvé, až bude v příslušném čase připojen
k svaté Církvi tvé a dokonalým se stane strašnými
Tajinami Krista tvého; aby jsa živ dle přikázání tvých
a neporušenu zachovav pečeť, dosáhl blaženosti vy-
volenců tvých v království tvém.

**Blahodatí a lidumilností jednorozeného
Syna tvého, s nímž blahoslaven jsi s přesva-
tým, blahým a oživujícím Duchem tvým, nyní
i vždycky, až na věky věkův.**

Věřící: Amen.

*Pokud je jméno udělováno dítěti, pak je kněz vezme
na ruce své, stojí před branou chrámovou, nebo
před ikonou přesvaté Bohorodice, činí (s dítětem) zna-
mení Kříže a dí:*

Milostiplná Bohorodice, Panno, raduj se, z tebe vzeš-
lo Slunce Spravedlnosti, Kristus, Bůh náš, osvěcující
ty, kdož v temnotě prodlévají.

Vesel se i ty, starče spravedlivý, přijmuvší v náruč
svou osvoboditele duší našich, jenž daroval nám
vzkříšení. (Tropar, hlas 1.)

Kriste Bože, jenž jsi panenské lůno svým zrozením
posvětil a ruce Simeonovy předem požehnal, jak ná-
leželo, tys nyní připravil i naše spasení. Usmiř též
rozbroje lidí a posilni Církev, kterou miluješ, jediný
lidumile. (Kondak, hlas 1.)

A bývá propuštění.

Toto se konalo na prahu chrámovém osmý den po narození dítěte (může se konat i v domě před domácí ikonou). Po čtyřiceti dnech od narození dítěte, přichází do chrámu i jeho matka, přinášeje opět dítě, a začíná se s jejích přijímáním k uvedení do chrámu.

*Pokud po „udělení jména“ ihned následuje křest dítěte, pak je kněz vrátí do rukou kmotra a začíná modlitby katechumenátu.**

Pokud se dítě narodí nemocné, ke smrti spějící, nečeká se, jak někteří špatně říkají, do šestého neb osmého dne, ale hned po narození a omytí je třeba je křtít, aby neskončilo neposvěceno; neboť přihodí-li se od pátého měsíce těhotenství, že dítě utrpí nějakým zásahem (např. se záměrem přivodit potrat), je to zákonem a (posvátnými) pravidly posuzováno jako zabití (úmyslné či neúmyslné); o to více se při narození náleží zabránit konci bez posvěcení (tedy smrti bez křtu — aby nebyla zvětšována vina toho, kdo potrat způsobil).

* Dříve se na Rusi křest dítěte konal v tento osmý den po jeho narození — ihned po obřadu „udělení jména“, přičemž dítě přijímalo jméno toho svatého, jehož památka podle pravoslavného kalendáře na tento den připadala (podle jiné tradice bývalo dětem udělováno jméno svatého, který měl památku v den, kdy se narodily) [pro dívky byla možnost volby rozšířena na několik dnů kolem data narození či křtu — z důvodu menšího počtu ženských jmen]. Dětem vybírají jméno rodiče; dospělí křtenci si vybírají jméno sami (když kněz považuje zvolené jméno za nepřijatelné, udělí při křtu vhodné jméno sám — většinou dle dne, kdy se koná obřad, nebo dle dne blízkého).

Poznámky k překladu

1. Dosl.: ctihodným presbyterstvím — staršovstvím; kněžstvím
2. Tj. svatých Tajemství
3. Doslova: „ovec řečí obdařených“
4. Nebo: „národům“
5. Nebo přeneseně: „vyvoleného“
6. Čili: „obelstění“ (oklamání); volnější překl.: „prvotní hřích“.
7. Vymítám, zakazuji, prikazuji, poroučím, zaklínám (tak i dál)
8. Postrašen, proklet, zapovězen
9. Hrozil, prikazoval; Mar 6,48–51; Mar 4,39
10. Hrozí ti, poroučí ti, zaklíná tě
11. Nezjevuješ se mu, nepřicházíš za ním, nestrašíš ho
12. Nebo: působíš na něj
13. Počátkové, náčelníci
14. Vládcové
15. Pečetí opatřeného
16. Hrozím ti, poroučím ti, vymítám tě
17. Spolupůsobící
18. Označeného
19. Nejzlejší, nejlstivější, nejzlovolnější
20. Zkažený
21. Démonu hluchoty a němoty
22. Mar (7,32–35) 9,17–27
23. Uzři, pohleď na

dají na otázky kněze ohledně odřeknutí se satana a sjednocení s Kristem. (Na křtu se spoluúčastní i tím, že říkají spolu s knězem třikrát „amen“ při úkonu křtu.) Kmotr se pak o dítě duchovně stará, pečuje o jeho duchovní výchovu, odpovídá za jeho pravidelnou účast na církevním životě. Projevuje svou starostlivost objasňováním základů pravoslavné víry, radami, a tím, že vodí svého kmotřence do chrámu na bohoslužby. Postará se, aby dítě docházelo na výuku pravoslavného náboženství. V neposlední řadě se jeho péče o svěřence projevuje každodenní modlitbou za jeho duchovní prospívání a růst ke spáse. Rodiče — tím, že souhlasili s pokřtěním svého dítěte — berou na sebe závazek nebránit jeho duchovní výchově a umožnit kmotru, aby si plnil své povinnosti ke svému duchovnímu svěřenci.* Toto vše kněz musí před křtem (nebo při něm) všem zúčastněným objasnit. Před křtem musí kněz zjistit, zda kmotři splňují stanovené podmínky a vysvětlit jim, jakou odpovědnost a závazky na sebe přijímají.

Není přípustné, aby kmotry dítěte byli jeho tělesní rodiče nebo příbuzní. Kmotrem též nesmí být mnich nebo monaška. Dále nemůže být kmotrem osoba opilá či nepřičetná (nebo psychicky nezpůsobilá) ani nezletilý křesťan. Mezi kmotrem a křtěncem vzniká duchovní příbuzenství, proto nemohou uzavírat manželství (to samé platí mezi kmotry jednoho křtěnce navzájem). V případě smrtelné nouze může být křest i bez kmotra (tehdy se stává kmotrem ten, kdo křtí).

* Obdobné povinnosti má i kmotr dospělého křtěnce.

PŘIJETÍ ŽENY RODIČKY S DÍTĚTEM PO ČTYŘICETI DNECH DO CHRÁMU

Čtyřicátého dne po porodu je dítě přinášeno opět k chrámu, aby bylo uvedeno do Církve, to jest, aby začalo jeho přivádění do chrámu. Dítě je přinášeno svou matkou, která má již za sebou dny očišťování; přítomen je i kmotr, který přijímá dítě při křtu. Po vykonání obřadu přijetí rodičky může žena opět vstupovat do chrámu a přijímat svaté Tajiny. Obřad koná kněz v epitrachilu v předsíni chrámové.

Kněz: Blahoslaven Bůh náš vždycky, nyní i příště, až na věky věkův.

Lid: Amen.

*Začátek obvyklý: Svatý Bože, svatý Silný, svatý Nesmrtelný, smiluj se nad námi (třikrát). Sláva ... I nyní... Přesvatá Trojice ... Hospodi, pomiluj (třikrát). Sláva ... I nyní ... Otče náš... Kněz: **Neboť tvé jest království, moc i sláva, Otce i Syna i Svatého Ducha, nyní i vždycky, až na věky věkův.***

Věřící: Amen.

Dále následuje propustný tropar dne, nebo tropar světců dne.

Sláva ... I nyní...

Na přimluvy všech svatých tvých, Pane, i Bohorodice daruj nám pokoj svůj a smiluj se nad námi jako jediný slitovný.

Když pak kněz ženě i dítěti skloní hlavu, činí nad nimi znamení Kříže a dotýká se jeho hlavy, dí:

Kněz: K Hospodinu modleme se.

Věřící: Hospodi, pomiluj.

Kněz: Hospodine, Bože všemohoucí, Otče Pána našeho Ježíše Krista, jenž jsi všelikou bytost rozumnou i živočišnou slovem svým byl stvořil a vše z nejsoucná ve jsoucno uvedl, k tobě se modlíme a tebe prosíme: z vůle své zachránil jsi tuto služebnici svou (*jméno*); očisti ji, přicházející ke svatému chrámu tvému, ode všech hříchů a od veškeré poskvrny, aby hodna byla stát se neodsouzeně účastnou svatých Tajin tvých.

(Není-li dítě mezi živými, říká se tato modlitba až potud. Potom hlasitě:

„Neboť blahý a lidumilný Bůh jsi ty, a tobě chválu vzdáváme, Otci i Synu i Svatému Duchu, nyní i vždycky, až na věky věků. Amen.“ Pak ihned: „Nyní propouštíš...“ a následující.)

Je-li dítě naživu, čti dále, dotýká se hlavy dítěte, ještě následující:

I dítě z ní narozené požehnej, dej ať vyrostе, posvěť je, daruj mu rozum, ochraňuj je v nevinnosti, učň je moudrým, neboť ty sám přivedl jsi je k životu a ukázal mu světlo přístupné smyslům, aby se stalo hodno světla duchovního v době, kterou jsi mu určil, a připočteno bylo ke svatému stádcí tvému jednorozeným Synem tvým, s nímž blahoslaven jsi s přesvatým blahým a oživujícím Duchem tvým, nyní i vždycky, až na věky věků.

Poučení o kmotrovství

Obyčej kmotrovství je starobylou apoštolskou tradicí. Svatý Jan Zlatoustý objasňuje povinnosti kmotrů (s nimiž by kněz měl nastavující kmotry seznámit), které nazývá „ručiteli“: „Obrátíme pozornost na ručitele, aby mohli vidět, jaké odměny jsou hodny, když kvůli katechumenům projeví úsilí, a jaký soud jim hrozí, upadnou-li do bezstarostnosti. Pomni těch, kteří přijali ručitelství ve věcech peněžních; vždyť se vystavují většímu nebezpečí než dlužník, který si peníze půjčil. Když se totiž dlužník ukáže jako rozumný, ulehčí svému ručiteli jeho břemeno; není-li však rozumný (poctivý), připraví mu větší nebezpečí. Nezaručuj se víc, než na co ti stačí síly; když se staneš ručitelem, mysl na to, co by se stalo, kdybys měl zaplatit“ (Sir 8,13). Když se ti, kteří přijali ručitelství ve věcech finančních, považují za odpovědné, tím spíše to platí o těch, kdo jsou účastníci věcí duchovních; ti, kteří přijali ručitelství ve věcech ctnosti, musí projevit velkou starostlivost v nabádání, přesvědčování, napravování a projevování otcovské lásky. A nechť si nemyslí, že to, co se uskutečňuje*, pro ně nemá význam, ale ať si jasně uvědomí, že i oni se stanou spoluúčastníky (nebeské) slávy, když svými radami (ponaučeními) přivedou své svěřence na cestu ctnosti; avšak upadnou-li do nečinnosti, bude na ně uvalen velký soud a odsouzení. Vždyť právě proto máme ve zvyku nazývat je duchovními otci, aby tak poznali, jakou lásku jsou povinni projevovat v poučování o věcech duchovních. Jaká je to chvályhodná věc — přivést k horlivosti pro ctnosti ty, kteří nejsou našimi příbuznými!, tudíž tím spíše jste povinni naplňovat stanovenou péči, když se to týká toho, koho jste přijali jako své duchovní dítě. Nyní jste vy, ručitelé (kmotři), poznali, že vám hrozí nemalé nebezpečí, jestliže upadnete do bezstarostnosti o své kmotřence.“

Podle zvyku má mít křtěnec dva (ne více) kmotry — „křestní rodiče“ — muže a ženu. Stačí však i jeden kmotr (pro křest muže má být kmotrem muž, pro křest ženy má být kmotrem žena). Kmotři musejí být zbožní pravoslavní křesťané (ne římsští katolíci či protestanté), kteří znají pravoslavnou víru, žijí ctnostným životem a účastní se církevního života. Musejí znát symbol víry a základní pravoslavné modlitby. Za křtěnce (je-li to nemluvně) čtou symbol víry a odpoví-

* Tj. křest, u kterého jsou jako kmotři přítomni.

*Dále: **K Hospodinu modleme se.***

Vládce, Pane, Bože náš, narozený z přesvaté Bohorodice a vždycky Panny Marie a v jesle jako dítě položený, ty sám se smiluj dle veliké své milosti nad touto služebnicí svou, jež je dnes ve hříších a stala se účastnou zabití — ať již úmyslně či neúmyslně — a co v ní počato bylo, potratila. Odpusť jí úmyslné či neúmyslné prohřešení a chraň jí před vším lstivým působením d'ábelským. Poskvrnu očisti, nemoci zhoj, zdraví a sílu těla i duši její daruj, Lidumile, a andělem světla ji uchovej před útokem neviditelných běsů působících neduhy a oslabení. Ó Pane, očisti ji mnohou milostí svou od tělesného poskvrnění a rozličných vnitřních útrap, jež ji postihují v jejím poníženém těle, a pozdvihni ji s lože, na kterém spočívá. Neboť v hříších a v nepravostech jsme se narodili a poskvrnění jsme před tebou všichni, Pane, a s bázní voláme a pravíme: Shlédni s nebes a pohleď na nemohoucnost nás, odsouzených, a odpusť služebnici své této (*jméno*), jež upadla v prohřešení a stala se účastnou zabití úmyslně či neúmyslně a co v ní počato bylo, potratila. Smiluj se nad přítomnými a nad těmi, kteří s ní byli ve styku, jako blahý a lidumilný Bůh, a promiň jim, neboť ty jediný máš moc odpouštět hříchy a nepravosti; na přimluvy přesvaté Matky tvé i všech svatých.

Neboť tobě náleží všeliká sláva, čest a klanění, s Otcem i Svatým Duchem, nyní i vždycky, až na věky věkův. Amen.

Následuje propuštění. (Po čtyřiceti dnech se čtou modlitby „přijetí ženy rodičky“.)

Věřící: Amen.

*Kněz: Pokoj všem. †
Skloněte hlavy své před Hospodinem.*

Věřící: Před tebou, Hospodine ...

Modlitba 1., matce dítěte:

Pane, Bože náš, jenž jsi přišel, pro spasení pokolení lidského, přijď ke služebnici své (*jméno*) a svou cti-hodnou vznešeností¹ učin' ji hodnou vstoupit do chrámu slávy tvé; očisti její nečistotu tělesnou i poskvrnění duševní při naplnění lhůty čtyřicetidenní; učin' ji hodnou přijetí cti-hodných Těla i Krve tvých.

Aby zářilo a proslavilo se přečestné a velikolepé jméno tvé, s Otcem i Svatým Duchem, nyní i vždycky, až na věky věkův.

Věřící: Amen.

Modlitba 2., dítěti,

nad nímž kněz činí znamení Kříže:

*Kněz: **K Hospodinu modleme se.***

Věřící: Hospodi, pomiluj.

Kněz: Pane, Bože náš, jenž jsi podle zákona čtyřicátého dne jako novorozeně přinesen byl do chrámu Marií, svatou Matkou tvou, muže nepoznavší, a jenž nesen jsi byl na loktech spravedlivého Simeona; ty sám Vládce všemocný, požehnej také dítěto toto, které přinesli, aby je ukázali tobě, Tvůrci všech, a dej, aby

vyrostlo ke všelikému, tobě libému a dobrému dílu; zapuď od něho všechnu nepřátelskou moc znamením podoby svatého Kříže svého. Neboť ty, Pane, jsi ochráncem dítek; nechať je učiněno hodno svatého křtu*, obdrží podíl vyvolenců v království tvém a je s námi zachováno blahodati svaté, jednobytné a nerozdílné Trojice.

Neboť tobě náleží všechna sláva, čest a klanění, s bezpočátečným Otcem tvým i přesvatým, blahým a oživujícím Duchem tvým, nyní i vždycky, až na věky věkův.

Věřící: Amen.

Kněz: Pokoj všem. †
Skloněte hlavy své před Hospodinem.

Věřící: Před tebou, Hospodine ...

Kněz: Bože, Otče, Všemohoucí, jenž jsi nám velehlavným prorokem svým Isaiášem předzvěstoval vtělení jednorozeného tvého Syna a Boha našeho z Panny, jenž v poslední dny přivolením tvým a spolupůsobením Ducha Svatého pro spasení nás, lidí, z nesmírného milosrdenství svého ráčil se z Ní narodit a stát se dítětem; On, pravý Zákonodárce, strpěl, aby byl dle obyčeje svatého Zákona tvého po naplnění dnů očišťování přinesen do svatyně, svolil spočinouti v náruči spravedlivého Simeona. Předobraz Jeho Tajin² zjevený kleštěmi s (žhavým) uhlíkem jsme poznali u výše zmíněného proroka a Jeho následování skrze blaho-

* Je-li už dítě pokřtěno, pak říkej: „...nechať pro svatý křest, jehož se stalo hodno, ...“

(pravoslavná) duchovní osoba (diakon, mnich, žalmista), **může křtít každý zbožný pravoslavný křesťan** (křesťanka) — a to trojnásobným ponořením křtěnce do vody s vyslovením slov: „Křtí se služebník Boží (řekne jméno), ve jménu Otce, amen, i Syna, amen, i Ducha Svatého, amen.“ Pro platnost křtu se bezpodmínečně vyžaduje, aby věřící, který křtí, byl pravoslavného věrovyznání, aby ustanovující slova Tajiny křtu byla při jejím konání vyslovována v duchu učení pravoslavné Církve, aby si ten, kdo křtí, uvědomoval vážnost a nutnost konané Tajiny (její potřebnost pro věčnou spásu křtěného), aby Tajina křtu byla konána trojitým ponořením do vody (nebo alespoň trojitým obléváním celého těla křtěnce vodou). Když nebezpečí smrti pomine, **je nutno doplnit takto vykonanou Tajinu podle obřadu pravoslavné Církve** (tj. kněz, poté co se podrobným dotázáním přesvědčí, že křest byl vykonán správně, přečte příslušné modlitby Tajiny křtu a vykoná též svatou Tajinu myropomazání; když kněz zjistí, že **křest nebyl správně vykonán** nebo člověk, který křest konal, byl nevěřící, nepokřtěný či jinověrec (např. heretik), nebo není-li možno stanovit, zda byl křest správně vykonán, tehdy kněz musí křest vykonat v plném rozsahu). Když dospělý člověk žádá o křest a **neví, zda byl v dětství pokřtěn či nikoliv**, a není-li možno to zjistit, je kněz povinen — po náležité přípravě a katechesi — pokřtít jej).

MODLITBY NAD ŽENOU, KTERÁ POTRATILA DÍTĚ

Kněz: Blahoslaven Bůh náš ...*

Následuje »začátek obvyklý«: „Svatý Bože, svatý Silný, svatý Nesmrtelný ... Přesvatá Trojice ... Otče náš ... **Neboť tvé jest království ...**“ *A propustný tropar dne.*

* Dříve se však má vykonat svatá Tajina pokání. Je-li potrat neúmyslný, uděluje se mírná epitimie a rozhřešení. Pak následuje tento obřad (může se konat i v domě).

Kněz: K Hospodinu modleme se.

Věřící: Hospodi, pomiluj.

Kněz (modlí se nad vodou): Hospodine, Bože Vševládcе, všeho tvorstva viditelného i neviditelného Stvořiteli, shlédni na vodu tuto a dej jí milost vykoupení i požehnání, jež udělil jsi Jordánu, učin ji zřídlem neporušitelnosti, darem posvěcení, rozhřešením hříchů, uzdravením neduhů, záhubou démonů, nepřístupnou nepřátelským mocnostem a naplň ji andělskou silou, aby prchli před ní ti, kdož strojí úklady stvoření tvému. Neboť vzýval jsem, Hospodine, jméno tvé vznešené, slavné a protivníkům strašné.

A žehná vodu třikrát, ponořuje do ní prsty, a praví:

Nechť zničeny budou znamením Kříže tvého všechny protivné síly.

Pak činí s požehnaným olejem ve vodě tři znamení Kříže a ihned křtí, řka:

Křtí se služebník Boží (jméno), ve jménu Otce, amen, i Syna, amen, i Svatého Ducha, amen.

A pokračuje v obřadech svaté Tajiny křtu (pokládá na novokřtěnce křížek a příp. křestní oděv) a myropomazání (pomazává jej svatým myrem, řka: »Pečeť daru Ducha Svatého. Amen.«) A dále, jak uvedeno výše (obchází s novokřtěncem křtitelnicí za zpěvu „Kterížkoli v Krista pokřtěni jste...“ a pak propuštění).

Mimořádné situace

V případě smrtelného nebezpečí pro život dítěte nebo dospělého a není-li možno, aby v brzkém čase křest vykonal kněz ani jiná

dať zachováváme i my, věřící. Sám i nyní, ochránce dítek, Pane, požehnej toto děťátko spolu s rodiči i kmotry jeho* a učin je hodnými, aby se v čase příhodném vodou a Duchem znovuzrodilo, spolupřipočti je k svatému tvému stádcí duchovních oveček³ tvých, nazývajících se jménem Kristovým.

Neboť ty na výsostech přebýváš a k pokorným shlížíš, a tobě chválu vzdáváme, Otci i Synu i Svatému Duchu, nyní i vždycky, až na věky věkův.

Věřící: Amen.

***Je-li dítě již pokřtěno** (např. nouzovým křtem hned po porodu nebo osmý den po narození při „udělení jména“), koná teď kněz „uvedení do chrámu“ (do Církve), jak následuje; „uvedení do chrámu“ se však koná až 40. den po narození, a to i když bylo dítě pokřtěno již dříve a bylo už u svatého přijímání. **Není-li dítě pokřtěno, koná se „uvedení do chrámu“ až po křtu** a nyní se již končí propustnou modlitbou, jak je uvedena na konci této části obřadu.*

Křest také může následovat nyní (v rámci obřadů čtyřicátého dne) a po vykonání všech křestních obřadů se hned koná „uvedení do chrámu“.

* *Je-li už dítě pokřtěno, pak se modlitba čte až sem a dál už nikoliv*

Uvedení novokřtence do chrámu

*Kněz (bere dítě a činí jím před vraty chrámovými [v předsíni] znamení Kříže, řka):**

Uvádí se do chrámu služebník Boží (jméno), ve jménu Otce i Syna i Svatého Ducha. Amen.

Potom nesa je do chrámu, dí:

Vejde do domu tvého, klaněti se bude chrámu tvému svatému.

Přijda do středu chrámu, říká:

Uvádí se do chrámu služebník Boží (jméno), ve jménu Otce i Syna i Svatého Ducha. Amen.

Na to:

Uprostřed chrámu tě bude opěvovati.

Přijda pak před oltářní dvěře, dí:

Uvádí se do chrámu služebník Boží (jméno), ve jménu Otce i Syna i Svatého Ducha. Amen.

*A — je-li mužského pohlaví — uvádí ho do svatého oltáře (vchází jižními dveřmi)**; je-li pohlaví ženského, toliko před svaté dvěře, řka:*

* Tento obřad je možno spojit se slavnostním průvodem, kdy novokřtenci (a s nimi všichni účastníci křtu) kráčejí v křestních bílých rízách (košilích) s hořícími svícemi od baptisteria do chrámu, aby se zde ve společenství věrných poprvé účastnili svatých Tajinů Eucharistie.

** Není vhodné dotýkat se dítětem prestolu či žertveníku, jen se s dítětem pokloní svatému prestolu ze všech stran, obnášeje je kolem něj (dříve se konalo třikrát).

všelikého ďábelského působení, vyhnáním všeho zla — všem těm, kdož se jím u víře poznamenají, aneb kdož jej okusí ke slávě tvé i jednorozeného Syna tvého i přesvatého a blahého a oživujícího Ducha tvého, nyní i vždycky, až na věky věkův. Amen.

ZKRÁCENÝ OBŘAD SVATÉ TAJINY KŘTU

*Pro případ, když dítě je v nebezpečí smrti**

Kněz: Blahoslaveno budiž království Otce i Syna i Svatého Ducha, nyní i vždycky, až na věky věkův.

Věřící: Amen.

Kněz: Svatý Bože, svatý Silný, svatý Nesmrtelný, smiluj se nad námi. (Třikrát)

Sláva Otcí i Synu i Svatému Duchu, i nyní i vždycky až na věky věkův. Amen. Přesvatá Trojice smiluj se nad námi; Pane, očisť hříchy naše; Vládce, odpusť přestoupení naše, svatý navštiv a zhoj nemoci naše pro jméno své.

Hospodi, pomiluj. (Třikrát)

Sláva Otcí i Synu i Svatému Duchu ...

Otče náš ...

Neboť tvé jest království ... na věky věkův. Amen.

* V případě nouze lze křtít i pouhým poléváním vodou (v nouzi nejvyšší lze užít i jinou materii); není-li kněz, může křtít diakon, není-li diakon ani jiná duchovní osoba (např. mnich), může křtít každý zbožný pravoslavný křesťan (i žena)

DODATKY K OBŘADU KŘESTNÍMU

Modlitba na požehnání oleje radosti

Olej, potřebný při křtu, požehná kněz buď předem do zásoby nebo vždy zvlášť v průběhu křestního obřadu. (Svaté myro však dostane vždy od svého archijereje již posvěcené.)

Kněz třikrát dýše do nádobky s olejem a znamená jej třikrát znamením Kříže; nádobku drží diakon, který říká:

K Hospodinu modleme se.

Odpověď: Hospodi, pomiluj.

Kněz říká modlitbu: Vládce, Hospodine, Bože otců našich, jenž jsi těm, kteří byli v arše Noemově, na znamení smíru a záchrany od potopy poslal holubici s olivovou ratolestí v zobáčku a takto jsi předobrazil tajemství blahodati a jenž jsi plod olivový dal k vykonávání svatých tvých Tajin, a tak naplňoval Duchem Svatým ty, kdož byli v (době) zákona, a dokonalými činíš i ty, kdož jsou ve (věku) blahodati; sám požehnej i tento olej mocí, působením a sestoupením Svatého Ducha tvého, aby byl pomazáním neporušitelnosti, zbraní pravdy, obnovením duše i těla a zapuzením

Nyní propouštíš, Pane, služebníka svého, podle slova svého v pokoji. Neboť viděly oči mé spasení tvé, které jsi připravil před obličejem všech lidí: světlo ke zjevení pohanům⁴ a slávu lidu tvého israelského⁵.

Na to kněz položí (postaví) dítě před oltárními dveřmi (na připravenou podložku nebo na ruce kmotrovy) a rodič, třikrát se pokloniv, vezme je a odchází.*

Kněz si mezitím přinese s prestolu kříž, a potom se před oltárními dveřmi modlí obvyklou propustnou modlitbu, po které následuje políbení kříže:

Sláva tobě, Kriste Bože, naděje naše, sláva tobě.

Věřící: Sláva Otci i Synu i Svatému Duchu, i nyní i vždycky, až na věky věkův. Amen. Hospodi, pomiluj (třikrát). Požehnej.

Kněz: Kristus (v neděli: Vstavší z mrtvých Kristus...), pravý Bůh náš, na přímluvy přecisté Matky své, svatých, slavných a všechvalných apoštolů, svatého ... (jehož jest chrám), svatého ... (jehož jméno dítě nese), svatých ... (jejichž jména nesou kmotři a případně rodiče) i všech svatých nechť smiluje se nad námi a spasí nás jako blahý a lidumil. Amen.

* Třikrát se pokloní i matka, jejíž dítě není mezi živými, a při propuštění políbí kříž.

MODLITBY NAD KATECHUMENEM

Církev vykonává svatou Tajinu křtu nad těmi lidmi, kteří svobodně projevují přání přijmout svatý křest, vyznávají svoji pravoslavnou víru a upevňují ji pokáním; taktéž slibují vést ctnostný křesťanský život a duchovní zápas za spásu (za nemluvně nebo malé dítě to vyjadřují kmotři [musí to být pravoslavní křesťané], kteří přebírají odpovědnost za křesťanské vychování dítěte a za jeho účast na církevním životě [převzetí této odpovědnosti by měli kmotři výslovně před křtem potvrdit za účasti kněze i rodičů]; rodiče musí s křtem svého dítěte souhlasit). Křtu dospělých předchází katechumenát (tradiční doba je 1–3 roky), v jehož průběhu se adept křtu důkladně seznámí s učením pravoslavné Církve a osvojí si způsob pravoslavného církevního a duchovního života (zvláště pravidelnou účast na bohoslužbách, každodenní modlitbu a dodržování postů stanovených Církví); přesvědčí se o pravdě Evangelia a uvěří, že jsou to pravdivá slova, naučí se v modlitbách a postech prosit Boha za odpuštění svých hříchů a připraví ke slibu, že je schopen žít v jednotě s ostatními pravoslavnými křesťany*.

Chystáme-li se křtít dítě, začíná následující modlitbou obřad svatého křtu. Je-li přijímán dospělý do katechumenátu, aby byl ve víře křesťanské vyučován a Slovem Božím oslovován, pak se hned po udělení jména pokračuje následujícím:

* Tak sv. Justýn Filosof. Viz též poznámku před vlastním obřadem křtu.

Věřící: Hospodi, pomiluj. (Třikrát)

Kněz: Neboť milostivý a lidumilný Bůh jsi ty a tobě chválu vzdáváme, Otci i Synu i Svatému Duchu, nyní i vždycky, až na věky věkův.

Věřící: Amen.

Kněz: Sláva tobě, Kriste Bože, naděje naše, sláva tobě.

Věřící: Sláva ..., i nyní ... Hospodi, pomiluj (třikrát). Požehnej.

Kněz: Kristus, pravý Bůh náš, jenž pro naše spasení od Jana v Jordáně pokřtiti se ráčil, na přímluvy přecisté Matky své, svatých (jehož jméno nosí novokřtěnci a kmotři) a všech svatých, nechť smiluje se nad námi a spasí nás jako blahý a lidumil.*

Věřící: Amen.

Na konci obřadu může kněz pronésti mnoholetí [rodičům] kmotrům a novokřtěnci:

Dlouhý a pokojný život, zdraví, spasení a ve všem zdar uděl, Hospodine, novokřtěnci (jméno), kmotrům jeho (jména) [a rodičům jeho (jména)] a zachovej je na mnohá léta!

Věřící: Mnohá léta! (Třikrát)

Pokud se ještě nekonalo „vedení do chrámu“ (např. v případě křtu dospělého může být po myropomazání — po průvodu z baptisteria do chrámu), koná se nyní (viz str. 12) — tak většinou při křtu malých dětí.

* Propuštění se koná s křížem. Kříž nejprve políbí nově pokřtěný, pak kmotři a nakonec ostatní.

Kněz: Hospodine, Bože náš, jenž jsi plnou milostí křtu svého posvětil věřící v tebe, požehnej člověka tohoto (dítě toto), a nechť sestoupí na jeho hlavu požehnání tvé; a jakož jsi skrze proroka Samuele požehnal Davida krále, požehnej i hlavu služebníka tvého (*jméno*) rukou mne, hříšného, navštíviv ho Duchem svým svatým, aby prospívaje vzrůstem i šedinami stáří, slávu tobě vzdal a viděl blaho Jerusalema po všechny dny života svého.

Neboť tobě náleží všechna sláva, čest a klanění, Otci i Synu i Svatému Duchu, nyní i vždycky, až na věky věkův.

Věřící: Amen.

*Kněz **stříhá vlasy** křtěnce na čtyřech místech* v podobě Kříže** a praví:*

Kněz: Postřihuje se služebník Boží (*jméno*), ve jménu Otce i Syna i Svatého Ducha, nyní i vždycky, až na věky věkův.

Věřící: Amen.

Kněz: Smiluj se nad námi, Bože, podle velikého milosrdenství svého, prosíme tebe, vyslyš nás a smiluj se.

Věřící: Hospodi, pomiluj. (*Třikrát*)

Kněz: Ještě modleme se za milost, život, pokoj, zdraví a spasení pro služebníky Boží: kmotra (*jméno*) a novokřtěnce (*jméno*) [a rodičů jeho (*jména*)].

* Nejprve u zátylku, pak nad čelem, poté vlevo a nakonec vpravo – jako když se uděluje požehnání.

** Vlasy kmotr zahněte do vosku z křestní svíce a vhodí do vody.

Přijetí do katechumenátu

*Kněz (v epitrachilu v předsíni chrámové) **rozvazuje přepásání** toho, kdo si žádá posvěcení, svlékne ho se surchního šatu*, uvolní jeho pás, postaví ho **tváří k východu**,** stojí tak pouze v jedné říze, nepřepásaný, s nepokrytou hlavou, bosý***, s prázdnými rukama podél těla svěšenýma****; to vše se děje **před dveřmi chrámovými**, ve kterých kněz stojí a **tříkráte pak dechne** v jeho tvář na způsob Kříže+ a **znamená jeho čelo i prsa tříkráte**, řka vždy:*

Ruce tvé stvořily a učinily mne.

*Pokládá pak **ruku na jeho hlavu**++ a dí:*

K Hospodinu modleme se.

Věřící: Hospodi, pomiluj.

*Kněz drží **pravici na hlavě** přijímaného a modlí se:*

Jménem tvým, Hospodine, Bože pravdy i jednorozného tvého Syna i svatého tvého Ducha kladu ruku svou na služebníka tvého (*jméno*), jenž dosáhl milosti utéci se k svatému tvému jménu a ukrýti se pod ochranou křídel tvých. Zbav ho onoho starého klamu⁶ a naplň ho vírou v tebe, nadějí a láskou. Ať pozná, že

* Znamená to, že odkládá všechnu světskou pýchu a ctižádost

** Pohled k východu znamená očekávání otevření dveří do ráje

*** Stojí na podložce (tlustá látka apod.)

**** Spuštěné ruce znamenají zbavení se otroctví ďábla.

+ Připomíná se tím, že Bůh oživil člověka utvořeného ze země tím, že do něj vdechl dech života (exorcismy nad katechumenem s trojnásobným dechnutím – do obličeje a do obou uší – viz i 95. kánon VI. všeobecného sněmu).

++ Je to ruka samotného Ježíše Krista, jenž bere katechumena pod svou ochranu.

tys jediný pravý Bůh i jednorozený tvůj Syn, Pán náš Ježíš Kristus, i Svatý Duch tvůj.

Dejž mu choditi ve všech přikázání tvých a zachovávat, co tobě jest libé; neboť činí-li to člověk, bude tím živ. Zapiš ho v knihu života svého, připoj ho ke stádcí dědictví svého; nechť proslaví se v něm svaté jméno tvé i milovaného Syna tvého, Pána našeho Ježíše Krista, i oživujícího tvého Ducha.

Nechať oči tvé vždy patří na něho, a uši tvé ať slyší hlas modlitby jeho. Obvesel ho v dílech rukou jeho i ve všem rodě jeho; ať vyzná se tobě v pokoře, oslavuje veliké a vznešené jméno tvé a velebí tebe neustále po všechny dny života svého.

Neboť tebe opěvují veškeré síly nebeské, a tvá jest sláva, Otce i Syna i Svatého Ducha, nyní i vždycky, až na věky věkův.

Věřící: Amen.

První modlitba (vymítání)

Kněz: K Hospodinu modleme se.

Věřící: Hospodi, pomiluj.

Hrozí ti, d'áble, Pán, jenž přišel na svět a mezi lidmi se usídlil, aby zničil tvoji tyranii a lidi vysvobodil; jenž na dřevě (Kříže) nepřátelské síly přemohl, když slunce pohaslo a země se třásla, hroby se otvíraly a těla svatých vstávala; jenž smrtí smrt zničil, svrhl panství vládce smrti — to jest tebe, d'ábla.

Postřižiny vlasů

Kněz: K Hospodinu modleme se.

Věřící: Hospodi, pomiluj.

Kněz: Vládce, Hospodine, Bože náš, jenž jsi obrazem svým poctil člověka, z duše mluvící⁶⁸ a těla sličného jsi ho stvořil, aby tělo sloužilo duši mluvící; hlavu jsi nejvýše umístil a v ní množství čivů jsi sdružil a nepřekážejí si navzájem; vlasy jsi pak hlavu pokryl, aby nebylo ji ublíženo proměnami povětrnosti, a všechny jeho údy jsi připojil (k tělu), jak bylo zapotřebí, aby tě všemi chválil a děkoval tobě, největšímu Umělci. Ty sám, Vládce, jsi nám skrze apoštola Pavla, který stal se nádobou vyvolení tvého, přikázal, abychom všechno ke tvé slávě činili, požehnej tedy služebníku svému (*jméno*), který přišel, aby poprvé* stříhal vlasy hlavy své, požehnej mu spolu s [rodiči a] kmotry jeho, (kteří ho přijali,) a dejž jim všem, aby se poučovali v Zákoně tvém a konali vše, v čem máš zalíbení.

Neboť milostivý a lidumilný Bůh jsi ty, a tobě chválu vzdáváme, Otci i Synu i Svatému Duchu, nyní i vždycky, až na věky věkův.

Věřící: Amen.

Kněz: Pokoj všem! †

Věřící: I duchu tvému.

Kněz: Skloňte hlavy své před Hospodinem.

Věřící: Před tebou, Hospodine.

* Myslí se po křtu – poprvé od znovuzrození

Kněz: Pokoj všem! †

Věřící: I duchu tvému.

Kněz: Skloňte hlavy své před Hospodinem!

Věřící: Před tebou, Hospodine.

Kněz: Oděl se v tebe, Krista a Boha našeho, a před tebou s námi sklonil hlavu svou; zachovej ho bez porážky jako vítěze v zápase s těmi, kdo jemu i nám marně nosí nepřátelství, ale učin (nás) všechny posléze vítězi nepomíjející⁶⁷ korunou svou.

Neboť tobě náleží smilovati se a spasiti nás, a tobě chválu vzdáváme, s bezpočátečným Otcem i přesvatým, blahým a oživujícím tvým Duchem, nyní i vždycky, až na věky věkův.

Věřící: Amen.

Rozvazuje přepásání dítěte a plenky, spojuje jejich cípy, namočí je do čisté vody a kropí děťátko, řka:

***Kněz:* Ospravedlněn jsi, osvícen jsi, posvěcen jsi jménem Pána našeho, Ježíše Krista, a Duchem Boha našeho.**

Dále kněz vzav novou (určenou k tomu) houbu namočenou v (teplé) vodě, otírá tvář jeho i s hlavou, hrud' a další místa, na nichž byla učiněna znamení svatým myrem, a praví:

Jsi pokřtěn, osvícen, myrem pomazán, posvěcen a omyt; ve jménu Otce i Syna i Svatého Ducha, nyní i vždycky, až na věky věkův.

Věřící: Amen.

Hrozím⁷ ti Bohem, jenž ukázal strom života a postavil cherubíny s ohnivou zbraní míhající se, aby jej střežili; vyhnán⁸ budiž.

Vždyť ti přikazuji jménem Toho, jenž chodil po hladině mořské jako po souši, poroučel⁹ bouři větrů, jehož pohled vysouší propasti a hrozba roztavuje hory. Tento i nyní rozkazuje ti¹⁰ skrze nás: Zděs se, vyjdi a odstup od stvoření tohoto, ať se nevracíš, ani se v něm neskrýváš, ať se s ním nesetkáváš¹¹ neb aniž cokoliv činíš proti němu¹² — ani v noci, ani ve dne, nebo ráno či v poledne; ale odejdi do pekla svého až do připraveného velikého dne soudného.

Zděs se Boha, jenž trůní na cherubínech a shlíží do propasti, před nímž se chvějí andělé, archandělé, trůnové, panstva, vladaři¹³, knížata¹⁴, mocnosti, mnohoočí cherubíni a šestikřídlí serafíni, před nímž otřásá se nebe i země, moře i vše, co jest v něm.

Vyjdi a odstup od zapečetěného¹⁵ nově vyvoleného vojína Krista Boha našeho. Neboť tě zaklínám¹⁶ Tím, jenž chodí na perutích větru a činí anděly své jako oheň žhnoucí. Vyjdi a odstup od stvoření tohoto s veškerou mocí i anděly svými.

Neboť proslaveno jest jméno Otce i Syna i Svatého Ducha, nyní i vždycky, až na věky věkův.

Věřící: Amen.

Druhá modlitba (vymítání)**Kněz: K Hospodinu modleme se.****Věřící:** Hospodi, pomiluj.

Kněz: Bůh svatý, strašný a slavný ve všech skutcích svých a v síle své nepostižitelný a nevyzpytatelný, Ten, jenž určil tobě, d'áble, utrpení věčných muk, poroučí tobě, i vši pomocné¹⁷ moci tvojí, skrze nás, nehodné služebníky jeho: Odstup od tohoto nově zapечатěného¹⁸ jménem Pána našeho, Ježíše Krista, pravého Boha našeho.

Přikazuji ti tedy nejzlomyslnější¹⁹ a nečistý, oškli-vý²⁰, hnusný, cizí duchu mocí Ježíše Krista, který má všechnu moc na nebi i na zemi, jenž řekl hluchému i němému démonu²¹ — „vyjdi z člověka a ať už nevejdeš v něho“²²: Vyjdi, poznej²³ svou moc nicotnou, mar-nou a klamnou²⁴, jež nemá vládu ani nad vepři, — vzpomeň si na Toho, kdo ti podle tvé prosby poručil vstoupit do stáda vepřů²⁵.

Děs se Boha, jehož příkazem byla země upevněna na vodách, jenž učinil nebesa, postavil horám strop²⁶ a údolím (určil) míru hlubokosti jejich, položil písek jako hranici moře a v hojných vodách vytvořil pevnou stezku; dotkne se hor a kouří se z nich, odívá se světlem jako rouchem, rozprostírá nebe jako kůži stanovou, pokrývá vodami své výšiny²⁷, založil zemi na jejích základech a nepohne se na věky věkův, povolává vodu mořskou a vylévá ji po tváři vši země.

Vyjdi a odstup od tohoto, jenž se hotoví ke svatému osvětlení. Hrozím ti²⁸ spásonosným utrpením Pána našeho Ježíše Krista i ctihodným Jeho Tělem a Krví i příchodem Jeho strašným, neboť přijde a neprodí

Kněz: Ty sám, Vládce, jenž jsi dal služebníku svému (*jméno*), aby se svatým křtem zbavil hříchů a zno-vuzrozením jsi mu život daroval, Hospodine, přivol, aby světlo tváře tvé zazářilo v srdci jeho, uchovej štít víry jeho nepohaněn nepřáteli, ochraňuj neporušitel-né odění, ve které byl oblečen, na něm bez poskvrny a pohoršení; duchovní pečť blahodati tvé neporuše-nu uchovej, milostiv budiž jemu i nám, dle množství slitování svých.

Neboť požehnáno a proslaveno jest přečestné a velikolepé jméno tvé, Otce i Syna i Svatého Ducha, nyní i vždycky, až na věky věkův.

Věřící: Amen.**Modlitba 2. a omytí svatého myra****Kněz: K Hospodinu modleme se.****Věřící:** Hospodi, pomiluj.

Kněz: Vládce, Hospodine, Bože náš, jenž svatou kou-pelí nebeské osvětlení křtěncům podáváš, jenž jsi zno-vuzrodil služebníka tvého, nově posvěceného vodou a Duchem, a prominutí hříchů úmyslných i ne-úmyslných jsi mu daroval, vlož na něho přemocnou ruku svou a ochraňuj ho v moci tvé dobroty, chraň nezcizitelnost zaslíbení⁶⁶ a učíš ho hodným života věčného a zalíbení tvého.

Neboť tys posvěcení naše, a tobě chválu vzdá-váme, Otci i Synu i Svatému Duchu, nyní i vždycky, až na věky věkův.

Věřící: Amen.

POSTŘIŽINY čili obřady osmého dne

Osm dnů po svatém křtu je dítě opět přineseno do chrámu, aby bylo umyto (jde o smývání svatého myra).

Dospělí novokřtenci dříve zůstávali osm dnů v chrámu*, kde se modlili a děkovali Bohu za velikou milost být křesťany. Osmého dne bylo z nově pokřtěných smyto svaté myro, byli postřiženi** a propuštěni do světa. Dětem byly vlastní postřižiny udělovány ve čtrnácti letech věku). Dnes se může vše konat ihned po křtu a myropomazání.***

Kněz mu rozvazuje plenky (rozhaluje košili) a přepásání, řka modlitby tyto:

Modlitba 1.

Kněz: K Hospodinu modleme se.

Věřící: Hospodi, pomiluj.

* Křest byl spojován s Paschou a v průběhu světlého týdne přebývali novokřtenci při chrámu, byli vyučováni o svatých Tajinách a každý den se účastnili svaté Tajiny Eucharistie; pečlivě na sobě chránili stopy svatého myra (neumývali se) a nesvlékali se sebe bílou křestní rízu, až osmého dne byli omyti rukama kněží.

** Postřižením vlasů ve znamení Kříže se vyjadřuje, že křesťan má Krista za svou hlavu. Kmotrům a rodičům tím Církev připomíná, že dítě odevzdávají do poslušnosti Bohu na věky.

*** V případě, že by se postřižiny a smývání svatého myra konalo až osmého dne po Pasše (v ježíš předvečer byl křest), jak tomu bylo zvykem kdysi, pak by se konalo „uvádění do chrámu“ po myropomazání, před svatou liturgií slouženou na Velkou sobotu večer (po křtech), na které novokřtenci poprvé přistupují ke svatému přijímání.

soudit veškerou zemi. Tebe s veškerou tvojí pomocnou mocí umučí v ohnivém pekle, uvrhna tě do temnoty zevnitřní, kde jest červ neusínající a oheň nehasitelný.

Neboť jest vláda Krista Boha našeho, s Otcem i Svatým Duchem, nyní i vždycky, až na věky věkův.

Věřící: Amen.

Třetí modlitba (vymítání)

Kněz: K Hospodinu modleme se.

Věřící: Hospodi, pomiluj.

Kněz: Hospodine zástupů, Bože Israele, jenž hojíš všeliký neduh i všelikou ránu, shlédni na služebníka svého, ujmi se ho²⁹, ochraň ho³⁰, odezeň od něho všelikou činnost ďábla. Pohroz duchům nečistým a vyžeň je; očisti dílo rukou svých a užij ostrého zásahu svého, pokoř ihned satana pod nohu jeho, dejž (služebníku tvému) vítězství nad ním i nad nečistými duchy jeho.

Nechť — obdržev od tebe milost — stane se hodným nesmrtelných a nebeských Tajin tvých a tobě chválu vzdá, Otci i Synu i Svatému Duchu, nyní i vždycky, až na věky věkův.

Věřící: Amen.

Modlitba čtvrtá

Kněz: K Hospodinu modleme se.

Věřící: Hospodi, pomiluj.

Kněz: Hospodine, Vládce, ty jsi stvořil člověka k obrazu svému a podobě své a učinil ho schopným života věčného, když pak odpadl pro hřích, nezavrhli jsi ho, ale uskutečnil jsi spásu světa vtělením Krista tvého: sám i toto stvoření své vysvobod' z otroctví nepřítele a přijmi je do království svého nebeského; otevři jeho duchovní oči, aby zářilo v něm osvětlení Evangelie tvým.

Přiděl jeho životu jasného anděla, jenž by ho chránil od všelikých úkladů, nástrah pokušení, i od setkání se zlým³¹, od démona poledního i od žádostí zlých.

I dýše (fouká) kněz na ústa jeho, na čelo, i na prsa (třikrát, na způsob Kříže), (žehná ho třikrát na čele, ústech a hrudi) řka:

Vypuď z něho všelikého zlého i nečistého ducha, který se ukryl a usídlil³² v srdci jeho.

A dí toto po třikrát.

Ducha lsti³³, ducha zla³⁴, ducha modloslužby a všeliké neřesti, chtivosti, lakomství a podvodu³⁵, ducha lži a všeliké nečistoty, působícího podle návodu ďáblova.

Učiň ho duchovní ovečkou svatého stádece Krista tvého, důstojným údem Církve tvé a synem i dědicem království tvého, aby vedl život dle přikázání tvých, zachoval pečeť neporušenu i roucho neposkvrněno a dosáhl blaženosti svatých v království tvém.

Kněz: Aby zachován byl ve víře čistého vyznání, ve vši zbožnosti a v plnění přikázání Kristových po všechny dny života svého.

Věřící: Hospodi, pomiluj. *(Třikrát)*

Kněz: Neboť milostivý a lidumilný Bůh jsi ty a tobě chválu vzdáváme, Otci i Synu i Svatému Duchu, nyní i vždycky, až na věky věkův.

Věřící: Amen.

Kněz: Sláva tobě, Kriste, Bože, naděje naše, sláva tobě.*

Věřící: Sláva ... I nyní ... Hospodi, pomiluj, Hospodi, pomiluj, Hospodi, pomiluj. Požehnej.

Kněz koná propuštění.

* Propuštění se vynechává, následují-li ihned postřižiny.

Kněz: Pozor mějme!

»Za onoho času jedenácte učedníků odešlo do Galileje na horu, kam jim uložil Ježíš, a uzřevše Ho, poklonili se Jemu; někteří však pochybovali. I přistoupil Ježíš a promluvil k nim, řka: „Dána jest mi veškerá moc na nebi i na zemi. Jdouce tedy, učte všechny národy, křtíce je ve jméno Otce i Syna i Ducha Svatého, učíce je zachovávat všecko, cožkoli jsem přikázal vám; a hle, já s vámi jsem po všechny dny, až do skonání světa⁶⁴. Amen.“ (Mat 28,16–20)

Věřící: Sláva tobě, Pane, sláva tobě.

Kněz: **Smiluj se nad námi, Bože, podle velikého milosrdenství svého, prosíme tebe, vyslyš nás a smiluj se.**

Věřící: Hospodi, pomiluj. (Třikrát)

Kněz: Ještě modleme se za zbožný⁶⁵ a Krista milující duchovní rod náš.

Věřící: Hospodi, pomiluj. (Třikrát)

Kněz: Ještě modleme se za vladyku našeho metropolitu (*jméno*) [i vladyku našeho (*jméno*)].

Věřící: Hospodi, pomiluj. (Třikrát)

Kněz: Ještě modleme se milost, život, pokoj, zdraví, spasení a odpuštění hříchů pro služebníka Božího, křestního kmotra (*jméno*).

Věřící: Hospodi, pomiluj. (Třikrát)

Kněz: Ještě modleme se za nově osvěceného služebníka Božího (*jméno*).

Věřící: Hospodi, pomiluj. (Třikrát)

Milostí, slitovností a lidumilností jednorozenného Syna tvého, s nímž blahoslaven jsi s přesvatým a blahým a oživujícím Duchem tvým, nyní i vždycky, až na věky věkův.

Věřící: Amen.

*Kněz obrátí katechumena (křtěnce a kmotra) **tváří k západu**; katechumen (nebo kmotr křtěnce, je-li křtěno nemluvně) **ať vztáhne ruce vzhůru**. Kněz se ho táže třikrát:**

Kněz: Odříkáš se satana a všech skutků jeho i všech pomocníků³⁶ jeho i veškerého sloužení jemu i veškeré pýchy³⁷ jeho?

Katechumen (nebo za něho kmotr, je-li křtěno nemluvně či barbar) odvětlí:

Odříkám.

Stejně tak podruhé a potřetí se kněz táže a stejně je vždy odpovídáno.

Ptá se opět kněz: Odřekl jsi se satana?

Odpověď: Odřekl jsem se.

Znovu tak podruhé i potřetí.

Pak mu řekne kněz: Prudce vydechni a naplij na něho.

*Když se tak stalo, obrací ho kněz **k východu** (ruce má již spuštěné podél těla) a táže se:*

Kněz: Sjednociješ se s Kristem?^{**}

* Odřeknutí se ďábla bylo dříve konáno na konec katechumenátu (o Velkém pátku či na Velkou sobotu).

** „Spojuješ se s Kristem?“ Jedná se o vstoupení do smlouvy či

Odpověď: Sjednociji.

Opět stejně tak i podruhé a potřetí. Potom se znovu kněz táže:

Sjednotil jsi se s Kristem?

Odpověď: Sjednotil.

Kněz: A věříš v Něho?³⁸

Odpověď: Věřím v Něho jako v Krále a Boha.

Nato říká křtěnec (nebo kmotr) vyznání víry:

Věřím v jednoho Boha, Otce, Všemohoucího, Stvořitele nebe a země, všeho viditelného i neviditelného.

I v jednoho Pána, Ježíše Krista, Syna Božího, jedno-
rozeného a z Otce zrozeného přede všemi věky. Světlo
ze Světla, Boha pravého z Boha pravého, rozeného,
nestvořeného, jednobytého s Otcem, skrze něhož
vše učiněno bylo. Jenž pro nás lidi a pro naše spasení
sestoupil s nebe, vtělil se z Ducha Svatého a Marie
Panny a člověkem se stal. Jenž za nás ukřižován byl
pod Pontským Pilátem, trpěl a pohřben byl. A třetího
dne vstal z mrtvých podle Písem. Vystoupil na nebesa
a sedí po pravici Otce. A znovu přijde se slávou soudit
živé i mrtvé; jeho království nebude (mít) konce.

I v Ducha Svatého, Pána, oživujícího, jenž z Otce
vychází a s Otcem i Synem spoluctěn a spoluoslovo-
ván jest a mluvil skrze proroky.

I v jednu svatou, obecnou a apoštolskou Církev.

Vyznávám jeden křest na odpuštění hříchů.

Očekávám vzkříšení mrtvých a život věku budoucí-
ho. Amen.

do duchovního svazku s Kristem; tak i dále.

Žalmista: Čtení z listu svatého apoštola Pavla k Římanům.

Kněz: Pozor mějme!

Žalmista: »Bratří, kteřížkoliv pokřtěni jsme v Krista Ježíše, ve smrt Jeho pokřtěni jsme. Pohřbeni jsme tedy spolu s Ním skrze křest do smrti, abychom, jako Kristus vstal z mrtvých skrze slávu Otce, tak i my v obnovení života začali chodit. Neboť jestliže jsme s Ním srostlí připodobněním ke smrti Jeho, tedy i vzkříšením Mu podobni budeme; víme, že náš starý člověk s Ním ukřižován jest, aby zmařeno bylo tělo hříšné, abychom již hříchu nesloužili; vždyť, kdo umřel, osvobozen jest od hříchu. Jestliže pak jsme zemřeli s Kristem, věříme, že s Ním také (věčně) žítí budeme, věduce, že Kristus, vstav z mrtvých, již více neumírá, smrt nad Ním více nepanuje. Neboť když umřel, hříchu umřel jednou; že pak jest živ, živ jest Bohu. Tak i vy mějte na paměti, že zajisté zemřeli jste hříchu, ale živi jste Bohu, v Kristu Ježíši, Pánu našem.« (Řím 6,3–11)

Kněz: Pokoj tobě!

Žalmista: I duchu tvému.

Kněz: Velemoudrost, pozor mějme!

Věřící: Allelujah!

Kněz: Velemoudrost! Povzneme se a poslyšme svaté Evangelium. Pokoj všem!

Věřící: I duchu tvému.

Kněz: Od Matouše svaté evangelní čtení.

Věřící: Sláva tobě, Pane, sláva tobě.

*Na to mu činí kněz **znamení Kříže svatým myrem*** na: čele, očích, chřípí, ústech, uších, hrudi, rukou (na obou stranách dlaně) a nohou (pouze na hřbetu chodidla), při čemž pokaždé říká:*

Kněz: Pečeť daru Ducha Svatého. Amen.

*Pak kněz podává křtenci (nebo kmotru, je-li křtěno nemluvně) **rozžatou svíci** a (chodí v průvodu) s křtencem (případně kmotrem), drže ho za ruku, na způsob kruhu (kolem křtitelnice)**; při tom zpívá spolu s věřícími:*

Kterížkoliv v Krista pokřtěni jste, Krista jste oblékli. Allelujah. (Tříkrát)

Žalmista — Prokimen (hlas 3.): Hospodin jest světlo mé i spása, koho bych se bál?

Verš: Hospodin jest ochránce života mého, koho bych se děsil?

Kněz: Velemoudrost.

* *Při pomazání těla viditelným myrem je duše neviditelně posvěcena svatým životodárným Duchem.*

** *Zde se koná pouze obcházení křestní lázně. Procházení chrámem (případně kolem svatého prestolu) se koná až po křestních obřadech, při „uvádění do chrámu“ (viz výše); křest a myropomazání se totiž mohou konat nikoliv v chrámu (resp. v předsíni chrámové), ale v baptisteriu (při vlastním „uvádění do chrámu“ je možno průvodem se svíčkami přecházet od křtitelnice do chrámu, kde čekají věřící shromáždění ke službě svaté liturgie, při které bude novokřtěnec poprvé přijímat svatě Tajiny Těla a Krve Kristovy).*

Po pronesení svatého symbolu víry dí kněz opět:

Sjednotil jsi se s Kristem?

Odpověď: Sjednotil jsem se.

Opět se ptá kněz: A věříš v Něho?

Odpověď: Věřím v Něho jako v Krále a Boha.

*Nato říká podruhé vyznání víry:**

Věřím v jednoho Boha, Otce, Všemládce, Stvořitele nebe a země, všeho viditelného i neviditelného.

I v jednoho Pána, Ježíše Krista, Syna Božího, jednorozeného a z Otce zrozeného přede všemi věky. Světlo ze Světla, Boha pravého z Boha pravého, rozeného, nestvořeného, jednobytého s Otcem, skrze něhož vše učiněno bylo. Jenž pro nás lidi a pro naše spasení sestoupil s nebe, vtělil se z Ducha Svatého a Marie Panny a člověkem se stal. Jenž za nás ukřižován byl pod Pontským Pilátem, trpěl a pohřben byl. A třetího dne vstal z mrtvých podle Písem. Vystoupil na nebesa a sedí po pravici Otce. A znovu přijde se slávou soudit živé i mrtvé; jeho království nebude (mít) konce.

I v Ducha Svatého, Pána, oživujícího, jenž z Otce vychází a s Otcem i Synem spoluctěn a spoluoslavován jest a mluvil skrze proroky.

I v jednu svatou, obecnou a apoštolskou Církev.

Vyznávám jeden křest na odpuštění hříchů.

Očekávám vzkříšení mrtvých a život věku budoucího. Amen.

* *Je-li to nutné, může se druhé a třetí odříkání symbolu víry (včetně opakovaných otázek) vypustit a kněz na tomto místě již vybízí katechumena: Pokloň se Mu.*

Když byl podruhé pronesen svatý symbol, táže se kněz znovu:

Sjednocuješ se s Kristem?

Odpověď: Sjednocuji se s Ním.

Kněz: Uvěřils v Něho?

Odpověď: Uvěřil jsem v Něho jako v Krále a Boha.

Nato říká potřetí vyznání víry:

Věřím v jednoho Boha, Otce, Všemohoucího, Stvořitele nebe a země, všeho viditelného i neviditelného. I v jednoho Pána, Ježíše Krista, Syna Božího, jednorozeného a z Otce zrozeného přede všemi věky. Světlo ze Světla, Boha pravého z Boha pravého, rozeného, nestvořeného, jednobytého s Otcem, skrze něhož vše učiněno bylo. Jenž pro nás lidi a pro naše spasení sestoupil s nebe, vtělil se z Ducha Svatého a Marie Panny a člověkem se stal. Jenž za nás ukřižován byl pod Pontským Pilátem, trpěl a pohřben byl. A třetího dne vstal z mrtvých podle Písem. Vystoupil na nebesa a sedí po pravici Otce. A znovu přijde se slávou soudit živé i mrtvé; jeho království nebude (mít) konce. I v Ducha Svatého, Pána, oživujícího, jenž z Otce vychází a s Otcem i Synem spoluctěn a spoluoslavován jest a mluvil skrze proroky. I v jednu svatou, obecnou a apoštolskou církev. Vyznávám jeden křest na odpuštění hříchů. Očekávám vzkříšení mrtvých a život věku budoucího. Amen.

Když byl svatý symbol vyřčen potřetí, ptá se kněz:

Sjednotil jsi se s Kristem?

Odpověď: Sjednotil.

SVATÁ TAJINA MYROPOMAZÁNÍ

Když je křtěnec oděn, následuje modlitba:

*Kněz: **K Hospodinu modleme se.***

Věřící: Hospodi, pomiluj.

Kněz: Blahoslaven jsi, Hospodine, Bože všemohoucí, Zřídlo dobra a Slunce spravedlnosti, jenž jsi v temnotě jsoucím rozžehl světlo spásy zjevením jednorozeného Syna tvého a Boha našeho a daroval jsi nám, nehodným, blažené očistění ve svaté vodě a Božské posvěcení v životvorném pomazání; jenž i nyní dopřál jsi služebníku svému (*jméno*), nově osvícenému vodou a Duchem, aby se znovu narodil, a udělil jsi mu odpuštění úmyslných i neúmyslných hříchů; ty sám, Vládce a Králi všech nejdobrotivější, daruj mu i pečeť daru svatého, všemocného a uctívaného tvého Ducha a přijímání svatého Těla a drahocenné Krve Krista tvého. Zachovej ho ve svém posvěcení, utvrď v pravoslavné víře, zbav ďábla a všech úkladů jeho a spasitelnou bázní před tebou v čistotě a pravdě duši jeho zachovej, aby v každém skutku i slově tobě se líbil a stal se synem a dědicem nebeského tvého království.

Neboť tys Bůh náš, Bůh smilování a spásy, a tobě chválu vzdáváme, Otci i Synu i Svatému Duchu, nyní i vždycky, až na věky věkův.

Věřící: Amen.

Kněz při každém vyslovení jména Osoby přesvaté Trojice křtěnce ponoří a opět vyzvedne z vody se slovem „amen“, které spolu s knězem říká i kmotr. „Nyní i vzdychky...“ se říká při vystupování nově pokřtěného z vody.

*Po křtu si kněz utírá ruce a pje s lidmi **žalm 31.** (dle nového číslování 32.): **Blažený, komu jest odpuštěno provinění ...** (Tento žalm zpívají všichni třikrát.)**

*V křestní vodě **posvěcuje křtěncův náprsní křížek**, který pak pokládá na novokřtěnce (zavěsí mu jej na šíji; předtím se křížkem křtěnci požehná a přiloží se mu k ústům)**; pak **pokropí touto vodou křestní (novou, bílou) košili***** křtěnce a odívá ho v ni (nebo pokládá ji na něho) se slovy:*

Obléká se služebník Boží (jméno) v řízu spravedlnosti, ve jménu Otce i Syna i Svatého Ducha.

Věřící: Amen.

A pje se tropar: Řízu dej mi světlu, ty, jenž se světlem jako řízou odíváš, mnohomilostivý Kriste, Bože náš. (Hlas 8.)

* *Po vystoupení z vody je vhodné, aby se křtěnec osušil (pro ten účel je třeba mít připravenou k tomuto vyhrazenou osušku); zvláště je nutno osušit místa, která budou pomazána svatým myrem.*

** *Při tom kněz může říci: „Kříži tvému klaníme se, Vládce, svaté Vzkříšení tvoje slavíme,“ nebo: „Chce-li kdo za Mnou jíti, nechť zapře sám sebe, vezme kříž svůj a následuje mne,“ popřípadě: „Na služebníka Božího (jméno) se pokládá Kříž – ochránce celého světa, Kříž – síla národů, Kříž – utvrzení věřících, Kříž – sláva andělů a poražení démonů.*

*** *U malých dětí to může být plátno na košili. Symbolizuje Božské světlo a andělskou čistotu (neporušitelný oděv blahodati).*

Opět se táže kněz: Sjednociješ se s Kristem?

Odpověď: Sjednociji se.

Potřetí se kněz ptá: Sjednotil jsi se s Kristem?

Odpověď: Sjednotil jsem se.

Dí pak kněz: Pokloň se Mu.

*Katechumen se **klaní směrem k východu** (koná velkou [hlubokou, zemní] poklonu) a říká při tom:*

Klaním se Otci i Synu i Svatému Duchu, Trojici jednobytné a nerozdílné.

Kněz: Blahoslaven Bůh, jenž chce, aby všichni lidé spasení byli a k poznání Pravdy přišli, nyní i vzdychky, až na věky věkův.

Lid: Amen.

*Nyní **vstupují společně do chrámu** (kněz vede katechumena dovnitř) s touto modlitbou:*

Kněz: Vládce, Hospodine, Bože náš, povolej služebníka tvého (jméno) ke svatému tvému osvětlení, a učiň jej hodného veliké té blahodati svatého křtu tvého. Zbav jej jeho zchátralosti a obnov ho k životu věčnému³⁹ a naplň ho mocí⁴⁰ Svatého Ducha tvého skrze sjednocení s Kristem tvým; aby nebyl již dítětem těla, ale dítětem království tvého.

Milostivostí⁴¹ i blahodati jednorozeného Syna tvého, s nímž blahoslaven jsi, s přesvatým, blahým a oživujícím⁴² Duchem tvým, nyní i vzdychky, až na věky věkův.

Věřící: Amen.

Poznámky ke křtu

Je-li možno, kněz nekřtí své vlastní děti, ale pozve si k tomu jiného pravoslavného kněze. Všechny děti pravoslavných rodičů musejí být pokřtěny v pravoslavné víře – a to bez odkladů. Děti ze smíšených manželství, kdy jeden z rodičů je pravoslavný a druhý nikoliv (i kdyby byl vyznání jakkoliv blízkého pravoslavné víře), je nutno křtít v pravoslavné víře. Je možno pokřtít i děti, jejichž oba rodiče jsou jinověrci, když písemně potvrdí, že dítě bude vychováno v pravoslavné víře (samozřejmě je nutno, aby při křtu ručil za dítě pravoslavný kmotr; viz poučení o kmotrovství na konci).

Křtít je nutno i v případech, kdy není naprostá jistota, zda křest byl řádně proveden (jistota – to jsou hodnověrní svědkové, kteří bez pochybností vydávají jasné svědectví, či zápis o vykonaném křtu, kde je uvedena osoba kněze, místo a čas křtu, což je možno ověřit). (Viz též poznámky na závěr kapitoly „Zkrácený obřad křtu“.)

Křtít se nemá v době Velkého půstu (dle nomokánonu; platí patrně jen pro dospělé). Křest se má konat (na lačno; s předcházejícím půstem) před liturgií, aby kněz mohl křtěnci podat svaté přijímání. Voda ke křtu se užívá pokojové teploty (v zimě teplejší). Nesmí se použít voda dříve posvěcená, nýbrž čerstvá – ještě nesvěcená. Křtí-li se najednou více lidí, mohou být pokřtěni v jedné vodě (voda se světí před ponořením křtěnců jen jednou) – nejdříve muži, pak ženy. Nemocné můžeme křtít zvlášť. Křtí se trojitým ponořením do vody (výjimečně – např. pro velkou slabost křtěnce nebo pro nedostatek vody se dovoluje křtít trojitým politím vodou (od hlavy dolů). Rozšířený zvyk křtít (vždy) poléváním je „zjevným odstoupením od zákonného pořádku“ (vybráno z Ná stolní knihy).

Po křtu se přechází od vyučování základním článkům víry (o Kristu, o pokání z mrtvých skutků, o víře v Boha, o učení o křtu a vzkládání rukou, o vzkříšení z mrtvých a o posledním soudu) k „hutnému pokrmu“ (o křesťanských Tajemstvích – Tajinách). Hutný pokrm je pro vyspělé, pro ty, kdo mají cvičením (askezí) vypěstovány své smysly tak, že rozeznají dobré od špatného (Žid 5,12–6,3). Podle výše uvedeného je možno stanovit délku trvání katechumenátu pro každého individuálně. Obecně platí, že by křest neměl být předčasný, ale neměl by být ani zbytečně oddalován.

Dále kněz dí: Blahoslaven Bůh, jenž osvěcuje a posvěcuje každého člověka, přicházejícího na svět, nyní i vždycky, až na věky věkův.

Křtěnec: Amen.

Na to kněz vezme olej na dva prsty a činí jimi **znamení Kříže na čele, prsou a na zádech** mezi rameny křtěnce, řka:*

Pomazává se služebník Boží (jméno) olejem radosti, ve jménu Otce i Syna i Svatého Ducha. Amen.

Znamená ho pomazáním na prsou a na zádech a praví:

K uzdravení duše i těla.

Na uších: Ke slyšení víry.

Na rukou: Ruce tvé stvořily a učinily mne.

Na nohou: Aby kráčel ve šlépějích přikázání tvých.

*Až je pomazáno celé tělo**, **křtí** (ponořuje) ho kněz, drže ho vzpřímeného, **tváří k východu**, řka hlasitě:*

Křtí se služebník Boží (jméno), ve jménu Otce, amen, i Syna, amen, i Svatého Ducha, amen.

(Nyní i vždycky, až na věky věkův. Amen.)

* *Nebo pomazává štětcem namočeným do oleje.*

** *Dříve se po pomazání výše uvedených míst pomazávalo olejem radosti celé tělo křtěnce (dokonal to diakon nebo přísluhující). Dle řecké tradice tak dodnes.*

***Tříkrát dýše do nádobky s olejem a znamená jej
tříkrát znamením Kříže; nádobku drží diakon, který
říká:***

K Hospodinu modleme se.

*Kněz říká modlitbu: Vládce, Hospodine, Bože otců
našich, jenž jsi těm, kteří byli v arše Noemově, na
znamení smíru a záchrany od potopy poslal holubici
s olivovou ratolestí v zobáčku a takto předobrazil ta-
jemství blahodati a jenž jsi plod olivový dal k vykoná-
vání svatých tvých Tajin, a tak naplňoval Duchem
Svatým ty, kdož byli v (době) zákona, a dokonalými
činiš i ty, kdož jsou ve (věku) blahodati; sám požehnej
i tento olej mocí, působením a sestoupením Svatého
Ducha tvého, aby byl pomazáním neporušitelnosti,
zbraní pravdy, obnovením duše i těla a zapuzením
všelikého ďábelského působení, vyhnáním všeho zla
— všem těm, kdož se jím u víře poznamenají, aneb
kdož jej okusí **ke slávě tvé i jednorozeného Syna
tvého i přesvatého a blahého a oživujícího
Ducha tvého, nyní i vždycky, až na věky věkův.***

Věřící: Amen.

Pokračování postupu svatého křtu

Diakon: Pozor mějme.

*Pak činí kněz požehnaným olejem **na vodě tříkrát
znamení Kříže**, pěje při tom spolu s věřícími:*

Allelujah, allelujah, allelujah.

POSTUP SVATÉ TAJINY KŘTU

*Křtu dospělého člověka by mělo předcházet vyznání
hříchů před knězem (kněz je však pouze svědkem, neří-
ká modlitby ze svaté Tajiny pokání, nedává rozhřešení
apod.) Podle staré církevní tradice by se křtěnc měl
před křtem přísně postit (nejméně jeden den) a spolu
s ním i křtící kněz a stejně tak i ostatní účastníci křtu.*

*Vchází kněz a obléká se v **bílé kněžské řízy, béře
i nárukávničky, rozžihá všechny svíce** (tři svíce
mají být zažehnuty u křestní lázně; vlevo od křtitelnice
má být postaven analog, na kterém je položen evangeli-
ář, kříž a dvě nádobky — jedna s olejem a druhá se
svatým myrem — a štěteček; před křtitelnicí stojí kněz,
za ním křtěnc a kmotři, kterým se dávají rozžaté
svíce) a **vzav kadidelnici přichází k lázni, okuřu-
je kolem** a odloživ kadidelnici, klaní se.*

Pak diakon: Požehnej vладыko.

***Kněz: Blahoslaveno budiž království Otce
i Syna i Svatého Ducha, nyní i vždycky, až na
věky věkův.***

Věřící: Amen.

*Diakon nebo kněz pronáší velkou ektenii: V pokoji
k Hospodinu modleme se.*

*Za pokoj shůry a spásu duší našich k Hospodinu
modleme se.*

*Za mír celého světa a za blaho⁴³ svatých církví Božích⁴⁴
a za sjednocení všech⁴⁵ k Hospodinu modleme se.*

Za svatý chrám tento a za vcházející v něj s vírou, zbožností a bázní Boží k Hospodinu modleme se.

Za vladyku našeho metropolitu (*jméno*) [za vladyku našeho (*jméno*)], za důstojné⁴⁶ kněžstvo i diakonstvo v Kristu, za veškeré duchovenstvo a lid k Hospodinu modleme se.

Za pravou víru vyznávající a Krista milující duchovní rod náš k Hospodinu modleme se.

Aby posvěcena byla voda tato mocí, působením a sestoupením Svatého Ducha, k Hospodinu modleme se.

Aby seslána byla na ni blahodať vykoupení a požehnání jordanského, k Hospodinu modleme se.

Aby přišlo na vodu tuto očistné působení předvěčné⁴⁷ Trojice, k Hospodinu modleme se.

Abychom osvětlení byli osvětlením mysli a zbožnosti a sestoupením Svatého Ducha, k Hospodinu modleme se.

Aby se (tato voda) ukázala odpuzením všelikého vlivu nepřátel viditelných i neviditelných, k Hospodinu modleme se.

Aby se stal hodným neporušitelného⁴⁸ království, kdož v ní křtěn bude, k Hospodinu modleme se.

Za právě přicházejícího ke svatému osvětlení a za spásu jeho k Hospodinu modleme se.

Aby ukázal se synem světla a dědicem věčných blah, k Hospodinu modleme se.

ho obnovovaného dle obrazu jeho Stvořitele; aby jsa (s tebou) spojen⁶³ podobenstvím smrti tvé — křtem — stal se též účastným Vzkříšení (tvého); nechť uchrání dar Ducha tvého svatého a rozmnožív tuto svěřenou hřivnu blahodati, přijme poctu pozvání shůry a připočten bude k prvorozcům zapsaným na nebesích v tobě Bohu a Pánu našem, Ježíši Kristu.

Neboť tobě náleží sláva, vláda, čest i klanění, spolu s bezpočátečným Otcem, i s přesvatým a blahým a životodárným tvým Duchem, nyní i vždycky, až na věky věkův. Amen.

Kněz: Pokoj všem. †

Věřící: I duchu tvému.

Kněz: Skloňte hlavy své před Hospodinem.

Věřící: Před tebou, Hospodine.

Žehnání oleje radosti

Pouze pokud jej kněz nemá již požehnaný z předchozího křtu nebo si jej nežehná do zásoby. (Svaté myro však dostane vždy od svého archijereje již posvěcené.) Má-li však kněz olej již požehnaný, činí jím hned na hladině vody znamení Kříže pěje s lidmi »allelujah ...« (viz dále). Nejlépe je však nalévat olej vždy nový, čerstvý.*

* Olej nesmí být slunečnicový, řepkový, lněný či vyrobený jen ke svícení; nejlépe je používat čerstvý olivový olej. Nedovoluje se používat olej posvěcený při litiji nebo při Tajině svěcení oleje (pro pomazání nemocných). Zbytek oleje radosti je nutno nalít do lampády u svatého prestolu. Kněz musí být pozorný, aby nezaměnil předem posvěcený olej radosti se svatým myrem!)

Neboť vzýval jsem, Hospodine, jméno tvé vznešené, slavné a protivníkům strašné.

I žehná vodu třikrát, ponořuje do ní prsty (složené jako při žehnání), a dýše na ni, praví:*

Nechť zničený budou znamením Kříže tvého všeliké protivné síly. (Třikrát)

Modlíme se k tobě, Pane, nechť odstoupí od nás všeliké vzdušné a neviditelné přízraky; nechť se neskryje v této vodě démon temný, aniž vejde v křtěnce duch lstivý působící zatemnění myšlenek a zmatení rozumu. Ty, Vládce všech, zjev vodu tuto jako vodu vysvobození, jako vodu posvěcení a osvícení, která je očištěním těla i ducha, uvolnění pout, prominutím hříchů, prozářením duše, lázní věčného života⁶⁰, obnovením ducha, darem přijetí za syna, šatem neporušitelnosti⁶¹, pramenem života. Vždyť ty jsi, Pane, řekl: Obmyjte se a čisti budete, odvrhnete zlobu z duší vašich.

Tys nám shůry daroval znovuzrození vodou a Duchem. Zjev se, Pane, na vodě této a daruj křtěnci, aby byl v ní proměněn, aby odložil člověka starého (a zchátralého), hynoucího⁶² pro vášnivé žádosti po klamných (rozkoších), a aby oblékl se v člověka nově-

* Tj. třikrát za sebou opakuje posloupnost žehnání následovaného dechnutím a modlitbou. Při prvním žehnání se prsty jen zlehka dotýká hladiny, při druhém je již více ponoří do vody a třetí žehnání činí rukou v hloubce; dechnutí na vodu se děje na způsob Kříže. Křestní posvěcená voda se po křtu nesmí vypustit do odpadu, nýbrž vylévá se na čisté místo, kde se nechodí (na trávu, pod strom, do čisté řeky apod., nebo pod chrám.) Nádoba použitá ke křtění pak nemůže být užívána ke světským potřebám.

Aby se stal spojeným⁴⁹ a spoluúčastným smrti i vzkříšení Krista Boha našeho, k Hospodinu modleme se.

Aby zachoval řízu křestní⁵⁰ i zasnoubení Duchu bez poskvrny a zneuctění až do strašného dne Krista Boha našeho, k Hospodinu modleme se.

Aby voda tato byla mu lázní znovuzrození⁵¹, odpuštění hříchů a roucha neporušitelnosti⁵², k Hospodinu modleme se.

Aby Hospodin Bůh vyslyšel hlas modlitby naší, k Hospodinu modleme se.

Abychom on i my zbaveni byli všeliké tísně⁵³, hněvu a nouze, k Hospodinu modleme se.

Přispěj nám⁵⁴, spasíš nás, smiluj se nad námi a zachovej nás⁵⁵, Bože, milostí (blahodatí) svou.

Nejsvětější, nejčistší, nejblahoslavenější a slavné vládkyně naší, Bohorodice a vždycky Panny Marie se všemi svatými pamětlivi jsouce, sami sebe i druh druhu i veškeren život náš Kristu Bohu poručme.

Zatímco diakon přednáší ektenii, kněz se tiše pro sebe modlí tuto modlitbu:* Milosrdný a milostivý Bože, jenž zkoumáš srdce i ledví a jediný znáš lidská tajemství, neboť nic není skryto před tebou, nýbrž vše jest nahé a obnažené před očima tvýma. Znaje tak i mne, kéž si mne nezošklivíš a neodvrátíš svou tvář ode mne, ale přehlédni mé poklesky v tuto chvíli, jako přehlížíš lidské hříchy pro pokání, smyj moje poskvrnění tělesné i poskvrnu duševní, a celého mne

* Může ji přečíst už před začátkem křtu (a nikoliv zde).

posvěť nanejvýš dokonalou a neviditelnou mocí svou a pravící duchovní; abych snad hlásaje jiným osvobození a podáváje jim je — zcela důvěřuje v nevýslovnou lidumilnost tvou — sám nebyl jako otrok hříchu neobratným⁵⁶; či abych se, Vládce, jediný blahý a lidumilný, nevracel ponížen. Leč sešli mi sílu shůry a posilni mne ke službě nastávajícího tvého Tajemství, velikého a nadnebeského. A zobraz Krista tvého v tomto (člověku), který si žádá znovuzrození, skrze mne, hříšného⁵⁷. Zbuduj ho na základu apoštolském i proroků tvých a nezboř ho, ale zasad' ho jako sadbu Pravdy — ve svatou tvou apoštolskou Církev, a nevypej ho (jako koukol), ať se oslaví i v něm, až bude prospívati ve zbožnosti, nejsvětější jméno tvé, Otce i Syna i Svatého Ducha, nyní i vžděcky, až na věky věkův. Amen.

Je třeba vědět, že se vše modlí potichu, i »amen« dí jenom pro sebe.

Žehnání vody

Dále říká modlitbu tuto hlasitě:

Kněz: K Hospodinu modleme se.

Věřící: Hospodi, pomiluj.

Kněz (s rukama vztaženýma vzhůru): Veliký jsi, Hospodine, podivuhodná jsou díla tvá a žádné slovo nepostačí opěvovati divy tvé.
(*Třikráte*)

Ty jsi vůlí svou přivedl vše z nejsoucna v jsoucnost, mocí svou udržuješ stvoření a prozřetelností svou řídíš svět. Tys ze čtyřech živlů stvoření svá učinil,

čtyřmi (ročními) dobami jsi kruh roku ověnčil⁵⁸. Před tebou se chvějí všechny duchovní mocnosti⁵⁹, tebe opěvá slunce, tebe oslavuje luna, tobě slouží hvězdy, tebe poslouchá světlo, před tebou třesou se propasti, tobě pracují zřídla. Tys rozprostřel oblohu jako kůži (stanovou), upevnil jsi zemi na vodách, pískem jsi moře ohradil, tys k dýchání rozlil vzduch. Andělské mocnosti tobě slouží; archandělské bytosti se před tebou klanějí; mnohoocí cherubíni i šestikřídlí serafíni vůkol tebe stojí, obletují a pro bázeň z nepřístupné slávy tvé se přikrývají. Neboť ty, Bůh nepopsatelný, bezpočátečný a nevypravitelný jsi přišel na zemi, vzezření služebníka přijav, v podobě lidské jsi byl; neboť nemohl jsi strpěti, Vládce, pro milosrdenství milosti své, pohled na pokolení lidské d'áblem trápené, ale přišel jsi a spasil nás. Vyznáváme blahodať (tvou), zvěstujeme (tvou) milost, neskrýváme dobrodiní (tvých); vždyť jsi přirozenost našeho rodu vysvobodil, útrobu panenskou jsi posvětil narozením svým. Všechno tvorstvo velebí tebe, jenž jsi se zjevil. Neboť ty, Bůh náš, zjevil jsi se na zemi, s lidmi jsi žil a jordánské proudy jsi posvětil, seslav s nebes svatého svého Ducha, a potřel jsi hlavy uhnízdivších se tam hadů.

Ty sám tedy, lidumilný Králi, přijď i nyní sestoupením Svatého Ducha svého a posvěť vodu tuto. (*Třikrát, a pak spustí ruce.*)

A dejž jí blahodať vykoupení i požehnání, jež jsi udělil Jordánu, učin' ji zřídlem neporušitelnosti, darem posvěcení, rozhřešením hříchů, uzdravením neduhů, (naprostou) zhoubou démonů, nepřátelským mocnostem nepřístupnou a naplň ji silou andělskou, aby prchli před ní ti, kdož strojí úklady stvoření tvému.